

ChristenUnie

Algemene beschouwingen (1^e termijn)

Bij de begroting 2017
van de gemeente Bedum
op 8 en 10 november 2016

Fractie:

J. (Jan) Berghuis (fractievoorzitter)
B. (Bernd) de Jong
T.G. (Therese) Doesburg

Algemene Beschouwingen bij de begroting 2017 door fractie ChristenUnie.

Voorzitter, leden van het college, collega's en belangstellenden.

Prinsjesdag 2016 met de begroting voor 2017. De dag van frivole hoedjes. Deze keer van een glazen-in plaats van de gouden koets en een korte Troonrede. Het Kabinet Rutte II die de burgers van Nederland zelfgenoegzaam de laatste Miljoenennota uit zijn regeerperiode presenteerde.

Tevreden, omdat de economie zich na veel jaren van diepe crisis en draconisch bezuinigen eindelijk wist te herstellen. Er worden hogere budgetten voor veiligheid, zorg, cultuur en armoedebestrijding beloofd. De meeste mensen zullen er financieel weer eens op vooruit gaan.

Natuurlijk zijn er ook minpuntjes, want dezelfde cultuurminister die het cultuurbudget verhoogt met 10 miljoen euro, liet tegelijkertijd weten dat ze de fiscale aftrekregeling voor monumenteigenaren wil afschaffen. Op de monumenten kom ik later in het bijzonder nog terug.

Maar we kunnen in het algemeen stellen dat het beter gaat in ons land. En in onze gemeente. Er is sprake van een meerjarig gestegen accres in het gemeentefonds. Daardoor laat het huishoudboekje van Bedum nu in meerjarig perspectief fraaie overschotten zien. Er hoeft niet langer beknipt en bezuinigd te worden. Het college kan de tijd die rest tot de herindeling zonder geldzorgen uitzitten. Er is zelfs ruimte om stevig te investeren. En die ruimte wordt benut!

Goed nieuws dus. En goed nieuws is iets wat we wel kunnen gebruiken in de wereld van vandaag. Een wereld die haar ankers uitgooit naar houvast en leiding, vrijheid en veiligheid. Honderdduizenden zijn ontheemd en berooid op de vlucht naar veilige landen, weg van oorlog of gruwelijk terrorisme. Wereldwijd is er verontrusting over de bedoelingen van gekozen dictators als Putin en Erdogan. Extreem natuurgeweld komt met apocalyptische beelden onze huiskamers binnen.

Voorzitter. Het is slechts een kleine greep uit wat zich dagelijks in onze wereld afspeelt.

Vandaag zijn er verkiezingen in Amerika. Tragische verkiezingen. Wordt het Hillary of wordt het Donald? Miljoenen mensen vragen zich gespannen af, of de nieuwe president en leider van het vrije westen, wél in staat zal zijn, om de wereld een stuk veiliger te maken.

Vergeleken hiermee stellen de zaken waar we in Bedum mee te maken hebben niets voor. Maar voor onze burgers zijn ze wel belangrijk. Want het is nu eenmaal zo, dat voor verreweg de meeste mensen de eigen omgeving, de eigen straat, het eigen dorp en de zaken die daar aan de orde zijn, meer impact hebben dan de situatie verder weg. Niet voor niets spreekt men in Den Haag niet van onze aardbevingen, en zelfs niet van de aardbevingen in ons land, maar van de aardbevingen in Groningen. Andersom vinden wij het natuurlijk vervelend dat mensen in het westen elke dag een half uur of nog langer in de file staan, maar maken we ons drukker om de vijf minuten die we straks verder moeten lopen om een brief te kunnen posten, doordat er veel brievenbussen verdwijnen. Daarom, met de kanttekening dat we het over zaken hebben die in het niet vallen bij het wereldnieuws, wil ik toch met u terugkijken op het afgelopen jaar. Want er zijn toch wel dingen gebeurd, die voor de Bedumers wel degelijk belangrijk waren, zoals:

- het einde van de zittingsperiode van burgemeester Bakker in februari, gevolgd door een waarnemend burgermeesterschap tot einde dit jaar;
- de realisatie van een prachtig parkeerterrein achter het winkelcentrum in het oude centrum;
- het aardbevingsbestendiger maken van alle basisscholen in onze gemeente waarbij er sprake is bouwkundige versterkingen of (gedeeltelijke) nieuwbouw;
- de voortgang met betrekking tot de voorgenomen uitbreiding van Frico Campina Domo en de aanleg van de oostelijke ontsluitingsweg.
- het historische besluit dat de raad nam tot herindeling met de gemeenten Winsum, De Marne en Eemsmond per 1 januari 2019.

Naar aanleiding van de programmabegroting 2017 wil de ChristenUnie nog enkele punten nader belichten.

Programma: 0 Algemeen Bestuur

➤ Over herindeling.

Onze gemeente is meer dan 200 jaar een zelfstandige gemeente geweest. We zeggen het met gepaste trots, want Bedum had en heeft de zaakjes gewoon goed voor elkaar!

Hoewel zelfstandig, werkte onze gemeente de afgelopen jaren wel op verschillende terreinen samen met de gemeenten De Marne, Winsum en Eemsum. Samenwerken vereist regelmatig onderling overleg en afstemming. En dat gaat niet altijd even gemakkelijk. Want ook hier geldt dat mensen zich in de eerste plaats druk maken om hun eigen dorp, hun eigen gemeente, zelfs nu besloten is om samen vanaf 1 januari 2019 één gemeente te vormen. Net als anderen waren we ook als ChristenUnie verrast toen we hoorden dat er bij één van de gemeenten waarmee we straks één gemeente gaan vormen, per 1 september nog een gemeentesecretaris / algemeen directeur is benoemd. Primair hun zaak natuurlijk, maar toch. We pleiten er daarom voor om, naar analogie van de aardbevingscoördinator, ook een herindelingcoördinator aan te stellen, om het proces van de vorming van één gemeente met verstandig beleid te managen.

Want de signalen dat burgers weinig vertrouwen hebben in hun bestuurders, omdat ze vinden dat die niet opkomen voor hun belangen, zijn niet te missen! Voorkomen moet worden dat *die* onvrede over de politiek, *die* kloof tussen burgers en politiek, nog groter wordt.

Programma: 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

➤ Over de upgradering van het stationsgebied

De Groninger Internetkrant berichtte kortgeleden, dat inwoners van Groningen zich gemiddeld veiliger voelen dan in de rest van het land. Een dergelijk bericht stelt gerust. Maar is geen reden om achterover te leunen.

De upgradering van het stationsgebied staat al geruime tijd op ons verlanglijstje.

Omdat inwoners en reizigers in dit gebied een onveilig gevoel ervaren.

Al langere tijd geleden werd voor het stationsgebied een plan ontwikkeld en voor dit plan ligt sinds 2014 een flink bedrag van € 300.000 aan subsidiegeld op de plank. Helaas kan het niet worden uitgevoerd. Zelfs niet gefaseerd, omdat u er vorig jaar plotseling achter kwam dat de benodigde gronden grotendeels van een belegger moeten worden gekocht. Wat ons betreft mag u deze belegger gerust aanspreken op beter onderhoud van deze grond. De wildernis die we nu zien, is zeker geen fraaie aanblik bij binnenkomst van Bedum. Wanneer kunnen we een voortgangsnotitie van u tegemoet zien?

➤ Over de traverse en de verkeersonveiligheid op de Wilhelminalaan

De verkeersonveiligheid op vooral de Wilhelminalaan is meerdere malen door de ChristenUnie aan deze tafel aan de orde gesteld. Druk van verontruste burgers heeft er recent toe geleid, dat de fraaie bomen langs de weg voor een deel zijn opgesnoeid. Met een betrekkelijk kleine ingreep is de veiligheid van overstekende voetgangers en fietsers sterk verbeterd. Het wachten is nog op handhaving en de toegezegde 30 km borden bij de kruisingen. Zijn ze al besteld?

➤ Over kademuren en beschoeiingen

Hoeveel jaren spreken we inmiddels al over onze kademuren en beschoeiingen? De toestand van onze kademuren en beschoeiingen bleef ieder jaar als een zwaard van Damocles boven de gemeentelijke begroting hangen. Elke keer als de raad een drieste uitgave wilde doen, werd door het college met een waarschuwend vinger naar dit zwaard gewezen. Een zwaard dat elk moment kon neersuizen op Bedums goed gevulde geldbuidel, mochten bijvoorbeeld de kademuren plotseling inzakken.

Maar dit jaar oormerkt u toch geld voor onderhoud aan onze kademuren. Een bedrag van € 1 miljoen waarmee u de ChristenUnie op haar eerdere wenken bedient. Onze eerdere zorg op dit punt blijkt nu ook uw zorg!

Omdat we nooit feitelijke informatie hebben gekregen over de onderhoudstoestand van onze kademuren en beschoeiingen, kunnen we ons helaas ook geen voorstelling maken van de omvang van de werkzaamheden en kunnen we evenmin beoordelen of het nu uit te nemen bedrag toereikend is. De vraag die bij ons opkwam is, waarom er nooit geld werd gereserveerd voor vervanging van onze beschoeiingen.

Programma: 4 Onderwijs

➤ Over onderwijs

Sinds eind 2014, begin 2015 staat het onderwerp Scholenhuisvesting prominent op onze agenda. Bedum heeft een voortrekkersrol gespeeld bij het aardbevingsbestendig maken van de schoolgebouwen. Onze aanpak dient nu als pilot voor de andere gemeenten in het aardbevingsgebied. De gemeenschappelijke aanpak voor de versterking en de nieuwbouw betekent een financiële opgave van meer dan € 300 miljoen. Een bedrag dat voor het grootste deel wordt bekostigd door de NAM en de ministeries van EZ en OCW. Maar ook de gemeenten moeten hun deel bijdragen. Voor Bedum betekent dit een bedrag van ca € 2 miljoen als gevolg van het afboeken van de boekwaarden van de te slopen scholen en het maken van voorbereidingskosten. Best pittig, maar we zien het als een verantwoorde investering voor de langere termijn, omdat er toekomstgericht wordt gebouwd. Dat wil zeggen dat er rekening wordt gehouden met onderwijskundige vernieuwing, leerlingenaantal, verduurzaming en de lokale situatie. Een investering die anders in de toekomst moest worden gedaan en dan tot aanzienlijk hogere uitgaven zou hebben geleid. Over enkele jaren zullen de toekomstbestendige en aantrekkelijke schoolgebouwen gereed zijn. Een prestatie die we enkele jaren geleden niet voor mogelijk hadden gehouden. Van de wethouder en andere betrokkenen wordt dagelijks een geweldige inspanning gevraagd. Wij danken hen voor hun inzet!

Programma: 5 Cultuur en recreatie.

➤ Over het gemeentelijke groen.

De ChristenUnie laat het ‘perkjesgesteggel’ dit jaar aan zich voorbij gaan. Mijn fractie is gefocust op interessanter nieuws: “Natuurorganisaties willen dat er 100.000 hectare nieuw bos in Nederland wordt aangeplant”. Bomen vangen in Nederland namelijk 3 tot 4 miljoen ton CO2 op. Dat is 2% van de totale uitstoot. Interessant nieuws voorzitter en Bedum kan daaraan met extra bomen prima aan bijdragen. Wij zien tenminste 2 gebieden die voor aanplant in aanmerking komen:

1. het nu nog savanneachtige uitloopgebied van Noord- en Zuidwolde. Met als bijkomend voordeel dat de dorpsnamen (die eindigen op wolde = bos) straks met bos beter tot hun recht komen dan nu (zonder de aanwezigheid van bos) het geval is;
2. de ruim 4 ha achter Zuidwolde die samengevoegd kan worden tot één groot Beijumer bos. Goed voor de opvang van CO2 en ideaal om te recreëren.

Vanwege de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en klimaat die ook ons land moet halen, rekenen wij voor de plannen op subsidie van het Rijk, dus blijf a.u.b. alert. Mocht die subsidie onverhoopt uitblijven, dan kan de financiering van deze duurzame investering wat de ChristenUnie betreft worden voorzien uit de dit jaar aan Zuidwolde toegezegde leefbaarheidsgelden. En desnoods uit de Algemene Reserve. Want hout is volgens de natuurclubs het “langzame goud”. In deze tijd is goud veruit de beste belegging, en als hout het nieuwe goud is, dan plaatst dit planten van bomen en struiken onze “omvorming-discussies” ineens in een heel ander daglicht. Wij zijn benieuwd naar uw mening over ons voorstel.

➤ Over boomziektes en boominspecties.

Ook dit jaar blijven onze essen niet gepaard voor de essentaksterfte. Al vele essen zijn verwijderd, deels vanwege deze ziekte, deels vanwege verdunning. Onder andere op de Wolddijk naar Westerdijkshorn.

Uit eigen waarneming weten wij daar opnieuw bomen die ziek dan wel dood zijn. Die kunnen voor gevaarlijke situaties zorgen en moeten dus zo spoedig mogelijk gerooid. We lazen dat de boominspectie waarom wij eerder dit jaar vroegen inmiddels heeft plaatsgevonden en zijn benieuwd naar de uitkomsten en uw vervolgstappen.

➤ **Over groenonderhoud (collegebrief van 27 oktober 2016).**

Bij meerdere gelegenheden heeft de ChristenUnie aandacht gevraagd voor het jaarlijks afnemende onderhoudsniveau van het openbaar groen in onze gemeente. Die blijkt uit de vele klachten van onze burgers nu echt onder de maat te zijn. Het onderhoud van de buitenruimte is in onze optiek een kerntaak van de gemeente en een visitekaartje voor de inwoners, bezoekers en bedrijven. Een strak onderhouden buitenruimte zegt ook iets over hoe de gemeente haar zaakjes op orde heeft. Nu we er financieel weer wat beter voorstaan, moet het onderhoudsniveau beslist een treetje hoger. Voor goed onderbouwde onderhoudsplannen zijn we altijd in. Een plan om bijvoorbeeld de grindpaden op onze begraafplaatsen te vervangen voor gesloten verhardingen (zie pag. 4) ziet de ChristenUnie graag nader uitgewerkt.

➤ **Over monumenten gesproken**

Het karakter van onze mooie gemeente wordt voor een belangrijk deel bepaald door historische panden zoals de Walfriduskerk, de negentiende-eeuwse woningen in het centrum van Bedum en Onderdendam, diverse oude boerderijen in het buitengebied en de beeldbepalende gebouwen in de stijl van de Amsterdamse school uit de jaren 30 zoals de Goede Herderkerk van Bedum en de Gereformeerde kerk van Onderdendam. Deze panden vertellen het verhaal van onze geschiedenis, ze laten zien wie wij zijn. Tegelijkertijd zijn ze belangrijk voor onze toekomst. Uit landelijke onderzoeken blijkt, dat gemeenten met veel historisch erfgoed hoog gewaardeerd worden. Mensen wonen en werken graag in een historische omgeving. Het erfgoed draagt zo ook bij aan economische ontwikkeling. Helaas is ons erfgoed zeer kwetsbaar. Denkt u alleen maar aan de aardbevingen.

Gelukkig zorgen de gemeente Bedum en de vele eigenaren goed voor de rijksmonumenten binnen onze gemeente, maar er zijn veel belangrijke historische panden die niet de bescherming van een monumentstatus hebben. Panden die vooral lokaal van waarde zijn worden door het Rijk niet op de rijksmonumentenlijst gezet. En helaas is het tegenwoordig zeer eenvoudig om panden zonder monumentenstatus te slopen. In de meeste gevallen volstaat een simpele sloopmelding. Dat betekent dat belangrijke, historische panden verdwijnen, zonder dat er een haan naar kraait. Voor deze panden moet de gemeente bescherming regelen.

Tot op heden is dat echter niet gedaan. Reden voor onze fractie om vandaag voor de realisatie van een beknopte en gevarieerde gemeentelijke monumentenlijst te pleiten. Alleen een monumentenstatus geeft echt bescherming tegen verminking of sloop van historische panden. Voorzitter, circa 70 procent van de Nederlandse gemeenten kent inmiddels een gemeentelijke monumentenlijst, naast de Rijksmonumentenlijst. En het aantal gemeenten met een dergelijke lijst neemt jaarlijks nog toe. Ook onze fusiepartner Eemsmond is begonnen met het aanwijzen van gemeentelijke monumenten. Begin september werd het eerste gebouw aangewezen.

Onze fractie stelt u voor om in het komende jaar een gemeentelijke erfgoedverordening op te stellen -noodzakelijk voor de realisatie van een eigen monumentenlijst- en daarbij een passend monumentenbeleid vast te stellen, waarbij lokale en landelijke erfgoedorganisaties worden betrokken. Op basis van het vast te stellen beleid kunnen vervolgens in de komende jaren de belangrijkste nog niet beschermde historische panden aangewezen worden als gemeentelijk monument.

Programma: 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening.

➤ **Over het Sociale Domein**

De decentralisaties hebben het afgelopen jaar voor veel onrust en spanning gezorgd bij alle betrokkenen. Voor de zorgsector was het een moeilijk jaar.

Veel mensen in het land hebben hun baan verloren, velen werden geconfronteerd met een vermindering van het aantal uren thuiszorg en ook zijn sommigen hun veilige, vertrouwde plek in het verpleeg- of verzorgingshuis kwijtgeraakt of weten dat zoiets gaat gebeuren. Er waren overbelaste mantelzorgers. Veel mensen voelden zich niet gehoord. Er was veel PGB ellende.

Gelukkig gaat het in Bedum, in vergelijking met andere plaatsen in het land, best goed.

We hebben weinig signalen ontvangen van inwoners over problemen als gevolg van de decentralisaties. Maar we zijn er nog niet. De komende jaren moeten uitwijzen of het goed blijft gaan. Dit jaar blijft het besteedde budget WMO binnen de begroting. Dit geeft wellicht ruimte voor een royelere toekenning maar voorzichtigheid blijft geboden. Zeker in het licht van gerechtelijke uitspraken.

Dat alle problemen nog niet zijn opgelost blijkt uit het feit dat de accountantscontrole van de jaarstukken 2015 nog steeds niet is afgerond.

Programma: 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

➤ **Over de begroting**

We zijn blij, dat de eerder gestelde bezuinigdoelstellingen grotendeels zijn gerealiseerd. Voor de ChristenUnie was het bezuinigen een grote zorg en we zijn dan ook blij te vernemen dat aan de noodzaak tot bezuinigingen een einde is gekomen.

Met de wetenschap van nu zeggen we dat het doorvoeren van de noodzakelijk geachte bezuinigingen goed voor Bedum hebben uitgekapt. Prima ook was het om de gemeentelijke uitgaven eens extra kritisch tegen het licht te houden.

- We hebben -mede geholpen door externe factoren- nu meerjarenbegrotingen t/m 2020 met oplopende overschotten; een relatief lage schulddispositie en zelfs nog reserves zodat er ook voor het komende jaar financiële ruimte is om stevig investeren.
- Bedum kent ten opzichte van andere Noord Groninger gemeenten de laagste belastingdruk.
- Bedum staat er mede door stevige bezuinigingsoperaties in de achter ons liggende jaren financieel goed voor!

Tot zover onze bijdrage in eerste termijn.

ChristenUnie Bedum
J. Berghuis, fractievoorzitter